AYDEDE

No. 91 — 43
CUMARTESİ 2 Ekim 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Oturalım, Oturduğumuz Yerde !

Bizzat kendi sözlerinden öğrendiğimize göre Sayın Başbakana son yurd gezintisini hükûmet, yani kabine arkadaşları tavsiye etmişler.

Acaba hangi sebeplerle? Nasıl faydalar tahmin ederek ve ne gibi bir lüzum duyarak? orasını bilmiyoruz, bildiğimiz şudur ki şimdiye kadar çıkılan yurd gezintilerinin hangi bakımdan olsa - gerek tetkik, gerek propaganda - hissedilir bir faydası görülmemiştir.

Ne zaman diyebildik ki :

— Hah, işte şu güzel neticeyi, şu iyi eseri, şu kazancı o gezintiye borçluyuz ! Eğer Bakan veya Başbakan seferi göze alıp işleri yerinde görmese ve halkla yerinde temas etmeseydi böyle bir fayda sağlanamazdı !

Daima gidildi; lüzumlu lüzumsuz daima gidiliyor, koşuluyor, birşeylere bakılıyor, birşeyler konuşuluyor; nihayet dönülüyor. Fi'li netice : Keenne hiç gidilmemiş, görülmemiş, yerinden kımıldanılmamış gibi...

Hatta çok defa gezintilerin nahoş tesirler hasıl ettiğine, aksi neticeler verdiğine de şahit oluyoruz. Meselâ Sayın Başbakanın mahrukat sıkıntısından dert yanan merzifonlulara "Birer kavak diker, keser, yakarsınız; odun derdi hallolur" dediği doğru ise bu sözler herhalde o vatandaşları memnun etmemiştir.

Bu kabil sözlerle ne hükûmet, ne parti, ne seçim lehine propaganda yapılmış olamıyacağı da meydandadır. Filvaki derdini dinletmek aslında halkın hoşlandığı bir şeydir ama onun tesirini kırık dökük lâkırdılarla bozmamak şartiyle !

Diğer taraftan Sayın Başbakan uzun müddettenberi memleket dışında kalmış bir diplomat yahut inzivaya çekilmiş, göz hapsine alınmış bir devlet adamı da değildir. Yıllardır hükûmetin, meclisin, yurdun içindedir; iki seneden fazla bir zamandanberi de idarenin başındadır. Yeni ne öğrenecek?

Kaldı ki vilâyet konağı ve parti binası önüne toplanan, önceden az çok tertibe sokulan hazırlıklı halk kitlelerinden fazla birşey öğrenmek de pek mümkün olamaz.

Hülâsa bu gezintiler, hattâ Bakanların da "Yeni kibrit kutularını göreyim ! Bilmem ne köprüsünün temellerine bakayım ! Bilmem nerede işleyen traktörleri seyredeyim !" gibi ha görmüş, ha bakmış, ha seyretmiş veya etmemiş neticeyi değiştiremiyecek sebeplerle fırr oraya, fırr buraya gidip gelişleri abestir.

Hattâ diyebiliriz ki Bakanların yerlerinde oturdukları devirlerde işler daha iyi gidiyor, daha güzel yürüyordu !

Oturalım, oturduğumuz yerde !

AYDEDE

Modern (Araba Sevdası) romanı

— Otuz sekiz tane daha lüks makam otomobili ısmarlanmış. Bu israf hastalığının önüne nasıl geçilir?

— Bu araba sevdalılarını yürütmekle !

Naylon Çorap Lüks değildir !

Söyliye söyliye dilimizde tüy bitmişti : Yol vergisi bir insanın kazancına göre tarh edilmeli; amele ile fabrika sahibinden aynı mikdarda vergi nasıl alınır? İnsaf, falan demiştik. Hükûmet nihayet bu haksızlığı izale kararını almış; iyi etmiş.

Yine hükûmetin lüks eşya sayarak ağır vergiye bağlıyacağı maddelerden çoğu iyi seçilmiş. Fakat neden naylon çorap lüks sayılıyor? Bu çorabın dayanıklığı ve ucuzluğu yüzünden orta ve fakir sınıf bir müddettir çorap derdinden kurtulmuştu. Bizi üç günde parçalanan mamulâtın tekrar kucağına mı atacaklar? Bu işte sakın bir şeyler dönmüş olmasın?

Malûm a, yerli çorapçılığımızın başında bir zamanlar kodamanlar vardı; harb esnasında işler kekâhtı; bir müddettir kâra kesat âriz oldu.

Menfaatlere âlet olmaktan çekinelim : Naylon çorap ve bütün Naylon mamulât lüks değildir; bilâkis Naylon, harcıâlem bir maddedir; asrın halk lehine güzel bir icadıdır. Hattâ bırakınız harcıâlemliğini, müptezelleşmiştir bile !

Şimdi lüks olan çorap, hem fiatı, hem çürüklüğü itibariyle iplikten mamûl çoraptır. Dikkat ! Harb zamanındaki gibi ahali tekrar çoraplara haraç vermesin !

Ticarete Başladık !

"Meded ya Resulullah !" diye değil, "Allahım sen imdadımıza yetiş !" diye bağıracağımız geliyor. Bir şu halimize bakın, bir de Fransa ile akdettiğimiz ticaret anlaşmasına. Bir sürü mübrem ihtiyaçlarımız meydanda iken kalkıyor, Fransaya tütün veriyor, mukabilinde ne alıyoruz, biliyor musunuz? Balmumundan mamûl manken ve maskeler, üezrine kabartmalar işlenmiş lezar ve timsah derileri, Türkiyede eksikliği varmış gibi koyun ve kuzu postları, sütlü Hindistan cevizi çiçek soğanları, tuvalet ve tırnak fırçaları, bilârdo, mücessem küreler, ajurlu mendiller, piyano, armonik, bulaşık telleri, rozet saat zinciri, her nevi korse ve silindir şapka...

İnşallah silindir şapka hepsinden evvel gelir de başımıza geçirir, gümrüklee gider, bu ithal mallarını resmi kıyafetle karşılarız !

Gürültüye Getirildi, Güme Gitti !

Gürültü ile mücadele ne oldu? Bu lâf resmi ağızdan ortaya atıldıktan sonra gürültü büsbütün arttı. Sen misin gürültü istemiyen? Al ,işte ! Klâksonlar biteviye ötüyor; hoparlörler haykırıyor; satıcı sesleri ayyuka çıkıyor. Bir meydan okuma ki karşısında sinmekten başka yaparak bir şey yok.

Gürültü ile mücadele teşebbüsü tam mânasiyle gürültüye getirildi ve güme gitti. O kadar ümid bağladığımız Sağlık Bakanının tamimi meğerse :

Nüshan maraz-ı aşka ilâç eylemedi hiç
Ey şeyh-i keramatfüruş ez de suyunu iç !

Kabilindenmiş !

Almanyadan Alacak

"Almanyadan alacakları olanlar cemiyeti" ünvaniyle şehrimizde bir teşekkül varmış meğer. Biz bilmiyorduk, gazete haberlerinden öğrendik.

Son harbe girmediğimize göre, bizim cemiyetin olsa olsa Almanyadan alacağı; paradır. Ya, başka memleketlerin?! Meselâ çocuklarını, şereflerini kaybeden insanlar, Almanyadan bunları aynen isterlerse?.

AKLIMDA KALANLAR

Bir Konferans

— Sen de gel! Bir konferans var bugün!

— Gelemem ağabeyciğim, sen git dinle, sonra bana anlatırsın!

— Münasebetsiz!

— Caizdir!

Gibi ufak bir muhavereden sonra Lebib Ağabeyimden ayrılmış, Nis şehri dilârasının rıhtımdaki gazinosuna gitmiştim. (1923). (Rahmetli Lebib Bey teyzezadem, Mehmet Şerif Paşanın büyük biraderidir).

Akşam üzeri bulvarlarda dolaşarak eve dönerken Kredi Liyone Bankasının yanındaki şehrin konferans salonunun önünden geçiyordum. Kapısından fırlayan ve bastonuna dayana dayana âdeta koşan ağabeyime rastgeldim. Beni görmedi. Koşuyordu ve kendi kendine konuşuyordu. Ben de koştum, yakaladım. Beni görür görmez gülmesini tutarcasına yüzüme baktı.

— Sorma başıma gelenleri!

Mukaddemesiyle şunları söyledi:

— Sıkıntıdan ölecektim az kalsın. Ön sıradaydım. Bir türlü kaçamadım. Ecel teri döktüm. Bırak şu merkebi! 'Konferans nerede o nerede?! Ecnebiler de vardı. Davet etmiş herifleri. Rezil olduk. Söylemesinden geçtik; yazdığını okuyamadı. Hele o projeksiyonlu tecrübeler yok mu?! Ne kadar cihaz varsa tükürük içinde yüzdüler(tu.. Allah müstahakını versin! Seni kâfir seni. Beni ikaz etmedin, defoldun, sıvıştın. Hayatımda böyle şey başıma gelmemişti. (isimlerini vererek) hele o klâkcılar yok mu?! Şak şak, herifi alkışlamasınlar mı!?" — *S.M.S.*

FALCIDA

— Başınızda büyük bir kaza dolaşıyor; kocanız, kaynananız ve köpeğiniz tehlikede, size hiç bir şey olmıyacak..

— Aman! ödümü patlattınız!..

Bugünden, Dünden

Udhuke Perdaz-ı Şehir Abdürrezak

Gazetelerde görüyoruz. Sünnet düğünü münasesebetiyle veya şunun bunun (yararına) verilen müsamerelerde eski usulde t u l û a t temsilleri eksik edilmiyor. Dümbüllü İsmail oyunlarına devam da. Yeni yeni türeyen (topluluklar) da araya katılmakta. Bu yolu ilk tutan, sonrakilerin hepsine örnek olan Abdürrezzakı hatırlamamak, rahmetle anmamak günah olur.

Abdi, gençliğinde Şehzade camii avlusundaki dükkânların birinde bıçak bileyiciliği yaparmış. Sonra Bedesten dellâllığı etmiş. Yaradılıştan neşeli, nekre, bir kol çengi. Etrafına üşüşen üşüşene, tuhaflıklarına katılan katılana...

Gel zaman, git zaman, oyunculuğa merak sararak Şehremininindeki Hastane çayırında, Topkapı dışındaki Kavas'ın bağında Ortaoyunculuğuyle zenaate başlamış. Ardından, Galatanın Amerika tiyatrosuna kapağı atıp perdeli, kantolu komedyalarda komiklik ettikten sonra (Handehanei Osmani) kumpanyasını kuruyor; yazları Bağlarbaşının Beyleroğlu bahçesinde, Ramazanlarda Şehzadebaşında tulûatçılığa girişiyor ve alıp yürüyor:

Tuhaflıklarının çeşnisi arzulara uygun. Tiyatrosu müşterilerle hıncahınç. Gelenlerin çoğu kerli ferli kişiler. Bütün dillerde, ceridelerde (Abdürrezaki udhuke ahlâk) ın emsalsizliği.

Umumun muhabbetini kazanışı, ekâbirin rağbeti, birbirleriyle temasta bulunmaları ihtimali Sultan Hamidi kuşkulandırıyor, Gedikpaşa tiyatrosunu işleten Güllü Agob gibi, canına ot tıkamak için, onu da Mızıkai Hümayun kaydiyle saraya çekiveriyor ki biçarenin ocağına incir dikiliş 1314 (1898) yılına, şehzadelerin sünnet düğününden birkaç ay önceye rastlar.

Kadıköyünde, Zamlıoğlu bahçesi salaşında (icrayi lûbiyat) edilen bir gün, (İki Bedbaht Lostracı) komedi dramına tam başlanacağı sıra, bir Hünkâr Çavuşu kapıya damlamış:

— Abdi Efendiyi serian Mabeyni Hümayuna istiyorlar!.

Adamcağız, bu alelâcele çağırılıştan beti benzi kül, hemen kaşlarının, bıyıklarının karalarını yıkayıp, palas pandıras Yıldız'ı boylamış. Gidiş o gidiş...

Huzurda ilk oyuna çıkacağı gece üç buçuk atmada. Gafletle ya bir pot kırarsa? Allahtan olacak, Şevketlinin keyfi mütenehni; komiğin tuhaflıklarına memnun. Derhal rütbesinin mülâzimi sanilikten evvelliğe terfiine, beşinci mecidisinin de dördüncüye tebdiline iradeyi basıyor.

Abdnin gözde olduğu demlerdeki bir menkıbesini anlatırlardı:

Yine bir huzur oyunu gecesi; arada yabancı misafirler falan da yok, şaklabanlıklarına gülmekten kırılan Şehriyar, yine nişanını bir rütbe tebdil edip müsahiblerden biriyle 20 altın da ihsan buyurmuş. Keyfiyeti duyan, liraları da alan Abdülrezzak sahneye dönüp arzı ubudiyetten sonra demez mi ki:

— Avucumda birbirinden güzel 20 sarı kız var. Gelgelelim bu dilberler benim gibi göbekli, meşe kütüğü göğdeli herifi beğenir mi? Kadınnineleri olsa yüreğim rahat eder!..

Farkındasınız ya, sakallılığından,, yaşlılığından bahsedip zülfüyâre dokunmak, çam devirmek yok. Abdülhamid kahkahayı atmış:

— Peki öyleyse; sarı kızların kadınnelerini yollayım! diyerek 20 beşi bir aradayı sökülüvermiş.

Abdinin tukaha oluşuna sebeb şunu söylerlerdi:

Bir gece yine sahnede. Oyun icabı, ayaklarındakı çizmeleri yardağı uşak çekiyor, çekiyor çıkaramıyor.

— Zorluyorum itşe, inad ediyor, çıkmıyor! deyince Abdi, boş bulunup:

— Maaşı umumi mi bu? yu yapıştırıvermez mı?

O geceden sonra ne arayan, ne soran, ne de adını ağzına alan arama. Mızıkalıların kışlasında pinekleyip durmuştu. Hoş, evhamları bastıra bastıra Hünkâr da Yıldız Tiyatrosuna adımını atmaz olmuş ya...

Abdürrezzak, saraya alınmadan evvel sokakta eski Bedestenlilerin kıyafetiyle gezerdi. Fesinde ağabani sarık; kazeki üstüne kürk, belinde şal kuşak, altında şalvar. Sahnedeki fesi yusyuvarlak, püskülsüz, alnından yırtıktı. Boynunda pehlivan muskasını taşır, hilâli gömlek üzerine hayderi yakalı hırka giyer, kollarını sıvardı. Kelle kulaklı, iri kıyımdı. En baş numarası mükemmel göbek atmaktı. Oyunda düğün dernek olup da davul zurna başladı mı göbeğini tutamaz, (meram anlatamıyorum bu merete) diyerek tempoya uydura uydura hoplatır dururdu.

Meşrutiyetin ilânından sonra (Vatan yahud Sılistire) piyesinde Abdullah Çavuş rolüne çıkmış, bir müddet yine tiyatroculuk yapmıştı. Fakat yıllarca köşede kalışı, yaşlanışı dolayısiyle nerede eski şevki ,şakraklığı?.

Sermed Muhtar ALUS

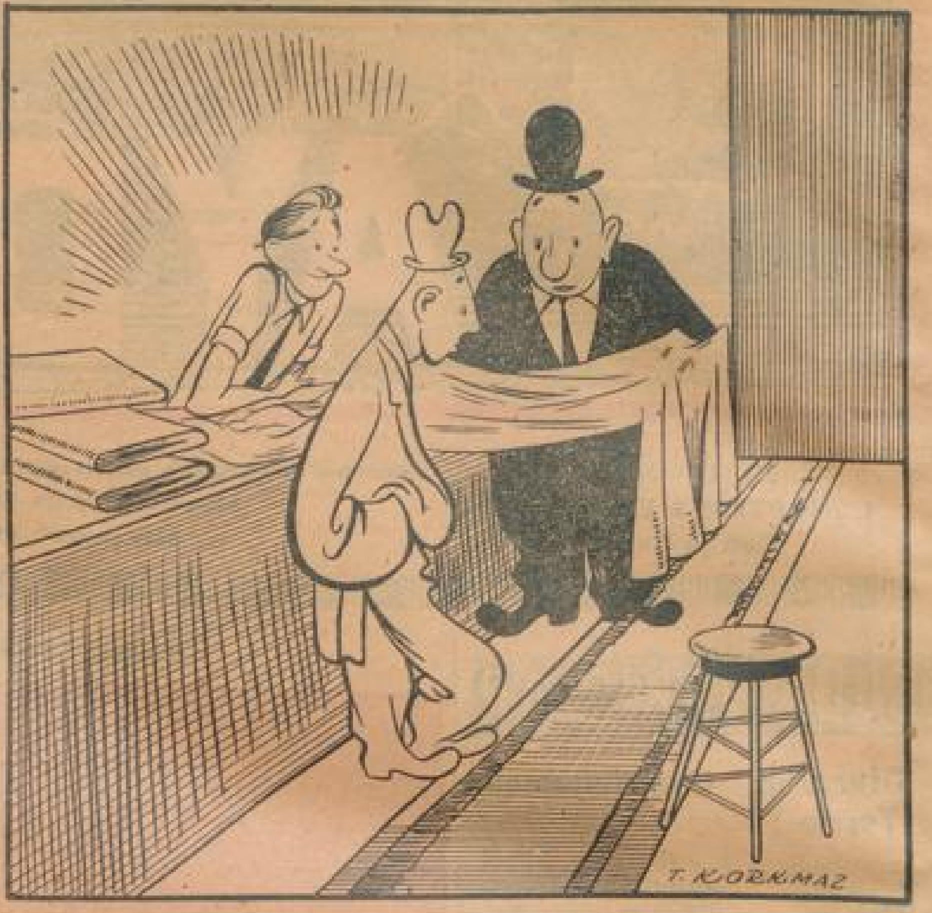

— Sümerbak, elindeki 140 bin metre kumaşı güveler yedikten sonra piyasaya çıkarmış..

— Şaşmam; bizde hiç birşey güve yeniği olmadan ortaya çıkmaz!

— Affedersiniz, yanlış apartmana girdim galiba ?!

''Ecnebi karikatürü''

Dans Esnasında Bir Konuşma

— Beyefendi, görüyorum ki dans etmesini pek seviyorsunuz!

— Çok severim, efendim.

— O halde niçin öğrenmiyorsunuz?

EVVELÂ CAN

Dağda bir otelin terasında, yalnız iki kişi aynı masada yemek yiyorlar. Biri Fransız, öteki İngiliz. Garson yemeğin sonunda bir tabak dolusu çilek getirir. İngiliz hepsini kendi tabağına alır. Fransız nâzik, fakat müstehzi bir tarzda:

— Çilek, benim de çok sevdiğim bir meyvadır, der.

İngiliz hiç üstüne alınmıyarak gayet sakin cevap verir:

— Ya! Fakat benim kadar sevemezsiniz!

ÇİÇEKLER VE RAYİHALAR

Bin cins çiçek üzerine yapılan incelemeler neticesinde bunların renkleri şu suretle tasnif edilmiştir: Beyaz renkli olanlar 284, sarılar 223, kırmızılar 220, çivit renkliler 144, mor renkliler 72, yeşiller 36, portakalımsılar 12, esmerler 4 ve siyahlar 2.

Çiçeklerin ancak yüzde onu kokuludur. Beyaz çiçeklerin yüzde 15 i, kırmızıların 9 u, yeşillerin 8 i, sarıların ve morların 7 si, mavilerin 5 i rayihalıdırlar. Siyah çiçeklerden kokulusu yoktur.

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 43 —

Manasız bir tamim — Miralay Rafet Beyle açılan muhabere kapısı — İngilizler Samsuna asker ihracına başlıyorlar — Rafet Beye verilen talimat : "İngilizlerin harekâtına mâni olmayınız." — Heyet-i Vükelâya dahil ve hariç bütün rical, Mustafa Kemal Paşanın hareket tarzını muvafık bulmuyorlardı — Lider Sadık Beyin baltalamaları

Başmüdiriyetlere tamim edilen 243 kalemi mahsus numara ve 6 Temmuz 1335 tarihli telgrafname suretidir.

Hiçbir cemiyet tarafından bilâ ücret hiçbir tarafa telgraf keşidesine müsaade olunmaması ve hükûmetçe gayri musaddak cemiyetler namına ise ücretle dahi telgraf kabul ve keşide edilmemesi Meclisi Vükelâ kararı iktizasından bulunduğu tebliğ olunur.

●

SABIK Dahiliye Nâzırının verdirdiği emir, sırf hususî bir mahiyette ve yalnız gayri musaddak bir cemiyete münhasır idi. Halbuki şimdi yirmi şu kadar kişilik Meclis, bir arada, bu emri, hem de gayrikabili tatbik bir surette ve teşmilen veriyordu. Bir telgraf müdürüne "şu namdaki cemiyetin telgrafnamesini çekmeyiniz !" dediğiniz zaman bu emrin icrasından emin olabilirdiniz. Fakat "hükûmetçe gayri musaddak cemiyetler namına telgraf kabul etmeyiniz !" deyince telgrafhanelerin kâffesine bilûmum musaddak cemiyetlerin listesini vermek icab ederdi. Böyle bir defterin tanzimi, tahriri, irsali günlere mütevakkıf bir işti. Zavallı Heyeti Vükelâ, biçare Dahiliye Nazır Vekili.... Sanki bu kararla ne yapmış oluyorlardı?

●

Meclis-i Vükelânın ikinci işi Üçüncü Ordu müfettişinin çekilmesi üzerine Üçüncü Ordu kumandanıyle, yani Samsunda bulunan miralay Rafet Beyle bir muhabere kapısı açmak olmuştu. Mesele çok ehemmiyetli idi: İngilizler Samsuna asker ihracına başlamışlardı, Rafet Bey de, gûya, müdafaa tertibatı almıştı... Azim bir hâdisenin arifesinde bulunduğumuzdan kimse şüphe etmiyordu; Yunanlılar Akdenizden dahile doğru kanlı adımlarla yürürlerken Karadenizden de aynı harekete İngilizlerin iştiraki bir işgal-i umumi mukaddemesi addolunabilirdi. Felâket karşımızda, dimdik şaha kalkmış, duruyordu.

●

Samsun telini Babıâliye verdik. Sordular :

— Sivas Kolordu kumandanı miralay Rafet Bey oraya muvasalat buyurdular mı?

— Bir sorayım. Gelmişse buraya gelsin mi efendim? Ve kim istiyor diyelim?

— Meclis-i Vükelâdan istiyorlar, görüşecekler diyiniz !

Bir müddet sonra şu cevabı aldık :

— Buradan iki saat mesafede Kıdamut kariyesinde bulunuyorlar, Samsuna otomobil ile bir çeyrek imiş...

— Hemen Samsuna hareket etsinler, Heyet-i Vükelâdan kendileriyle görüşmek istiyorlar. Samsuna geldiklerini de bize bildiriniz !

"— Diyorlar ki : Aramızda telefon var, emirlerini yazınız. Gelmekliğim matlûp ise bildiriniz !

●

Babıâliden Ferit imzasiyle Samsuna yazılan 7 Temmuz 1335 tarihli telgrafname suretidir :

Şimdi haber aldık, İngiliz kıtaatının Samsuna ihracı üzerine müdafaa tertibatı almışsınız. Bu emri ihtimal Mustafa Kemal Paşadan telâkki ettiniz. Evvelâ İngiliz mümessilliği oraya asker sevkinin asla işgal arzusundan tevellüt etmediğini, belki Mustafa Kemal Paşanın asayişi ihlâl suretinde vuku bulan harekâtından tevellüt ettiğini kat'î olarak beyan ve temin ediyor. Buna münasebat-ı cografiye ve Mustafa Kemal Paşa meselesi dolayısiyle itimat etmek lâzımdır. Saniyen İngilizlere karşı mukavemetten ne çıkar? Oralarda muhilli asayiş bir vaka tahaddüs ederse hemen işgal edeceklerini söylüyorlar. Bizim mukavemetimizi derakap bu yolda tefsir etmeleri muhakkaktır. Bunu da diğer haris devletlerin işgali takip edecektir. Binaenaleyh Meclis-i Vükelânın kararıyle size tebliğ ediyorum : İngiliz ihracına ve ilerlemesine karşı kat'iyen mukabelede bulunmayınız. Fayda yok zarar muhakkaktır. Mustafa Kemal Paşa meselesine gelince bu mesele de had, müzmin ve muzir bir şekil aldı. Mustafa Kemal Paşanın camilerde halka alenen telkinatta bulunmasından dolayı İngilizler geriye çağırılmasını istediler. Camilerde bizzat telkinatta bulunması haddizatında takdir edersiniz ki gayrı musip bir harekettir. Binaenaleyh kendisini geri çağırdık. Gelmedi, gelmiyor. Pek fena ediyor. Çünkü İngilizler her şeyi bıraktılar, bu hususta ısrar ediyorlar. Memlekete hizmet etmek ise kendisinden başka orduda kumandanımız yok değil. Madem ki avdeti lüzumu bir mesele-i ecnebiye şeklini aldı. Vekâleti diğerine bırakıp dönmeli idi. Bahusus ki İngilizler avdetinde kendisine bir şey yapmıyacaklarını resmen vaad ettiler. Binaenaleyh hattı hareketinde devamı merkez ile havali-i şarkiyenin birbirinden ayrılması mânasını tazammun edecek. Bu da arzu etmediğimiz inkisam tehlikesini meydana getirecektir. Kendisi neden korkuyor? İnkisamdan değil mi? Halbuki şu hareketi ile inkisamı, maazallah kendisi yapmış olacak. Gelmiyecek.. İngilizler asker gönderip getirmeğe kalkacaklar ve girilen yerden çıkılmıyacak. Halbuki henüz inkisam muhakkak değil, Şark meselesinin halli teehhür etti. Biz teehhüründen zarar değil fayda ümit ediyoruz. Binaenaleyh Mustafa Kemal Paşa eğer vatanını seviyorsa onun faydası için hemen dönmelidir. Siz de yukarıda dediğim vechile İngilizlere karşı asla bir harekette bulunmıyarak oralarda işgale sebebiyet vermeyiniz. Dirayet ve fetanetinize güveniyoruz."

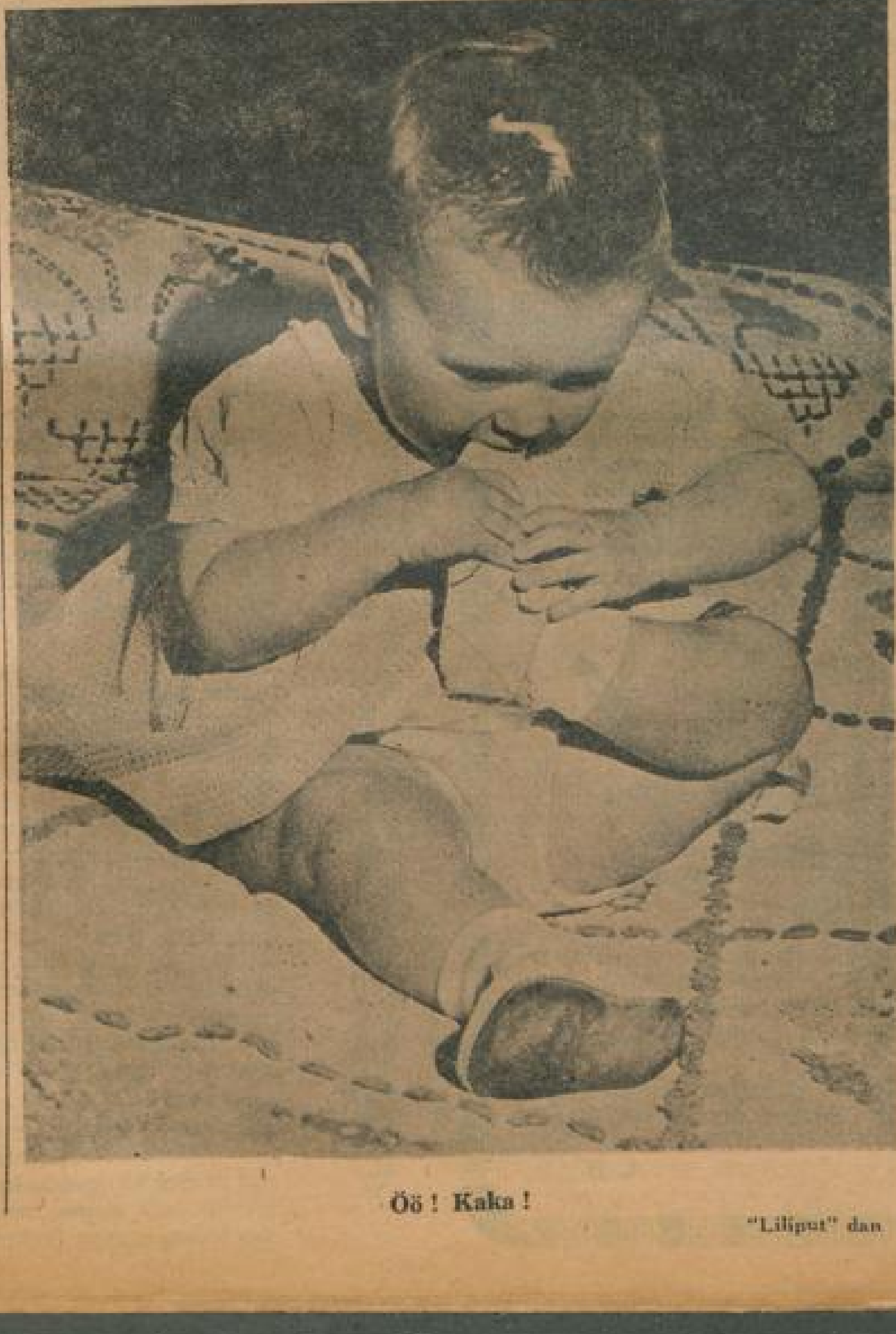

Öö ! Kaka !

"Liliput" dan

●

Bu resmi ifadelerden anlaşılıyor ki muhtelif parti ve devreleri temsil eden heyet azası, Reşit Akif Paşası, Abdurrahman Şeref ve Haydarizade İbrahim Efendileri, balhassa Nafia nazırı Ferit Beyi ve dahil ve hariçte duran İzzet Paşa, Tevfik Paşa ve rüfekası, kaffeten Mustafa Kemal Paşanın hareketini tenkit ve İngilizlere adem-i mukavemeti tavsiye ediyorlar, teehhür eden sulhu lehimizde bularak Anadoluda mukavemetin imkânsızlığını ileri sürüyorlardı.

Hattâ bununla iktifa etmiyerek - ellerinde sarih hiç bir vaid-i tahriri olmaksızın - sabık üçüncü ordu müfettişini İstanbula, yani İngiliz zabıtasının hâkim bulunduğu bir mıntakaya davetle kendisine gûya teminat bile vermeğe kalkışıyorlardı.

Bu meselede mesuliyet varsa, şu hareket, hainane ise herhalde kabahati yalnız Sabri Efendi ile Ali Kemal Beye yükletmek doğru olamazdı; o zaman kabineyi teşkil eden umum vükelâ netice itibariyle sabık Dahiliye nazıriyle müttefik kalmışlar ve Sadrazam kaymakamını hareketinde takviye etmişlerdi.

Acaba Rafet Bey bu ihtara nasıl bir cevap verecekti? O dahi ref-i liva-ı itiraz mı edecekti? Zannederim ki meclis bu korkuda idi ve anlaşılıyordu ki Kolordu kumandanını yarı ihafe, yarı iltifat ile kendisine celbe çalışıyordu. Bir müddet geçti, Rafet Beyin cevabı makinede önümüze serilmeğe başladı. Tafsilâtını bundan sonraki fasılda göreceğiz.

●

ORAYA geçmeden evvel (Hürriyet ve İtilâf) ın o esnadaki vaziyetini kısaca izah lâzım : Hâdisat birbirini takib edadursun, günün birinde eski Reis Sadık Bey çıkageldi ve gelir gelmez fırkada, İsmail Gümülcüneli ile bermutad birleşerek bir hizib teşkiline can attı. Kabinedeki arkadaşlarına diş bileyor, bir kaşık suda boğmağa fırsat arayordu. Arzusu Harbiye Nezaretini elde etmek idi; fakat Damad Ferid Paşa sarahaten teklifi reddetmişti; bu olmayınca âyanlığa göz dikti.

Mustafa Sabri Efendi büyük bir sabır ve ihlâs göstererek Zatı Şâhâneye işi biraz çıtlattı ise de ruyü kabul görmeyince fazla ısrar edemedi; yalnız Sadık Beyin Meclisi Vükelâya memur Nâzırlığına bir irade çıkarttı.

●

SADIK Bey, Âyan âzalığiyle beraber olmadığı için nezaketsizce bu tayine itiraz ve kabaca istifa etti. İşte İzmirde Yunan yürürken, Erzurumda bir hareketi askeriye baş gösterirken, Pariste devletin hayatı mevzuu bahsolurken ve İstanbulda âciz bir kabine ne yapacağını şaşırmışken müstakbel lider bu tefrikalarla meşgul fırkayı büsbütün yıkıyor, oturduğu dalı kendi eliyle baltalıyordu.

(Devamı var)

Cezaevinde

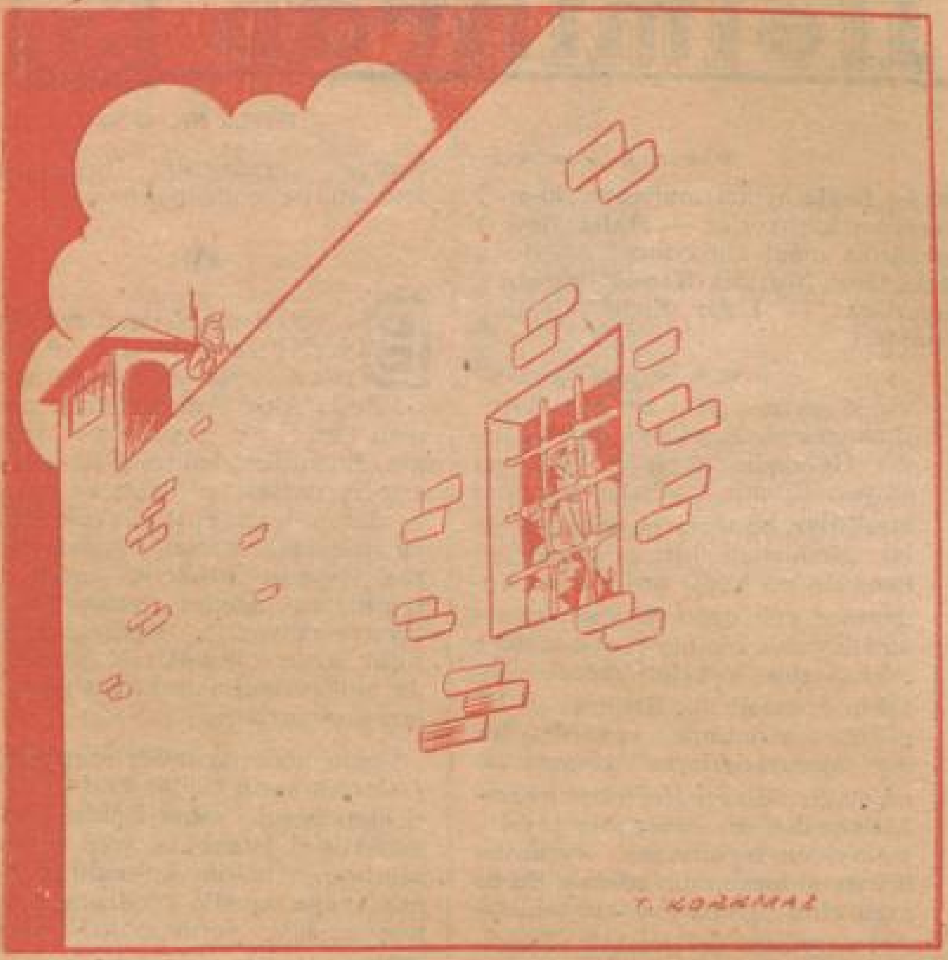

— Islahı hal edeyim diye beni buraya tıktılar.
— Faydası oldu mu bari?
— Evet, 10 kişiyi döverek, 5 kişiyi yaralıyarak, 2 kişiyi de tahtalı köye yollıyarak islâh ettim!

"Küizin Ne Kelime? Söz Züppelere Düştü

İş gerçekten hududunu aştı; göze, kulağa, akıl ve iz'ana dokunur hal aldı. Bir gazetenin ilân sütununda gördüm: Kiralık apartıman varmış ve bu apartıman dört oda, bir banyo ve bir de "Küizin" den ibaretmiş.

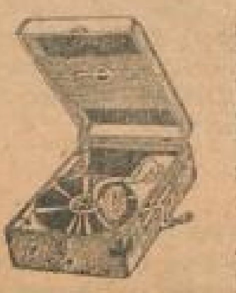

"Küzin" de nedir? Fransızca "Mutfak" mânasınadır. Peki, niçin mutfak denilmemiş? Haydi, o ilânı gazeteye belki de bir tatlı su frengi yollamış, kendisi böyle yazdırmıştır; "Küizin" sözünde mutfaktan bambaşka bir mâna tasavvur etmiş, ağzını büze büze "Süizin" demekle cedbeced firenkleştiğini sanmıştır.

Fakat acıklısı şudur ki artık çoğumuzda tatlı su frenkliğine özenme, benzeme ve lisanımızı da sözüm ona frenkleştirme illeti, göze çarpıyor. Geçen gün Besim Atalay hocamız nutkunda söylemişti: Son yıllarda - yani öz Türkçe cereyanı başlıyalıberi - lisanımıza bilmem ne kadar bin Fransızca kelime katılmış. Zorladığımız halde o mikdarda öz Türkçe yeni kelime benimseyemedik!

Resmi daire ilânlarında frenkçe pek rağbettedir; muhaberelerinde de tabii... Meselâ bir defasında Merkez Bankası bir banknot nümune veya örneğinden bahsederken "spesimen" demeği daha uygun bulmuştu. Yazdık da ikinci defasında düzeltti.

Diğer resmî daire ve müesseseler ne kadar söylesek tashih zahmetine katlanmadıklarına göre bankamız doğrusu yine topundan insaflıdır.

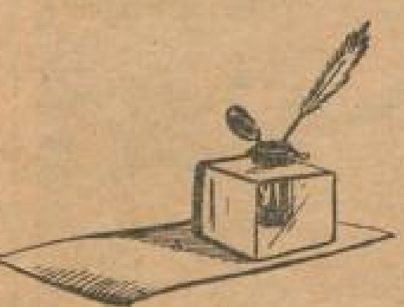

Galiba Güneş-Dil nazariyesince - nazariye yerine "teori" dememiz lâzımdı ya! - sanki Türkçeliği ispat edilen "büro" ya ne buyrulur? Zaten ecnebî asıldan olan "lâvanta" da şimdi "parfüm" oldu çıktı; lisanımız zenginleşti! Fransızca da "parfön" telâffuz edilen bu eklimeyi tanınmaz hale sokmamız da başka bir soğukluk...

"Sekreter - Direktör" de ne ola? Kâtip ile müdürün kabahati nedir? Adama sekreter denilince baremde üç derece yükseliyor, direktör olunca bildiğimiz müdürün başına mı oturuyor?

Lisan hususunda söz züppelere düştü. Hem ecnebî kelimeleri benimsemek, hem de öz Türkçe diye "erk" leri, "etki" leri almakla, iki yandan!

A. D.

Ceza Dediğin Böyle Olur

Cenubî Afrika hükûmetince kabul edilen bir kanun hükümlerine göre sarhoş bir halde iken otomobil kullananlar 10 bin İngiliz lirası para cezasına ve 10 yıl hapse mahkûm edileceklerdir.

Bizde bunun cezası nedir, acaba?

Beş papel olsa gerek!

Bir dokun...

Tüyebilir miyiz ?!

AYDEDE'nin geçen sayısında, okuma meraklısı iki gencin, kitap etdarikinde çektikleri sıkıntıyı nakletmiştim.

Bugün de başka bir çift delikanlının sıkıntılı vaziyetlerini hikâye edeceğim: Eylûl ayının ilk haftası, günlerden çarşamba. Akşamüstü Boğaziçinde bahçeli bir gazinodayız. Tatil günü olmadığı için caz, saz yok. Birkaç arkadaş sohbet ediyoruz.

Asık suratlı garson kahvelerimizi getirdi. Suratı asık, çünkü kahve konsomasyonundan alacağı bahşiş kendisini tatmin edemiyecek. Ona, hesab görürken gözleri mahmurlaşan müşteriler lâzım ki pusladaki ilâve rakamları yutturabilsin!

Fincanları, su badaklarını masanın üzerine dizerken kapı tarafından ıslık sesleri, kahkahalar duyuldu, garson boş tepsiyi de yanımıza bırakıp telâşla koştu, yeni gelenleri karşıladı.

Dört kişilik bir grup. İki genç bayan, iki de genç bay. Küçük hanımlar pek cici şeyler. Giyinmiş, kuşanmış, sürmüş, sürüştürmüşler. Delikanlıların kaytan bıyıkları da itina ile kırpılmış, briyantinli, maşalı saçları berber tarağından yeni çıkmış.

Çiftler kolkola, ıslık temposiyle vals taklidi adımlar atıyorlar, bakışıyorlar, kıkırdaşıyorlar, fıkırdaşıyorlar.

Müstehzi nazarlarla bizi süzüp dudak bükerek yanımızdan geçtiler, merdivenli setlere doğru gittiler...

Mehtab çıktı. Hafif hafif dalgalanarak hışıldayan ağaçlar arasından çiftlerin fıkırdaşmaları, kıkırdaşmaları duyuluyor. Bazan hep bir ağızdan şarkı da söylüyorlar:

"Tenhâlarda menhâlarda sevişelim vay vay!"

Ve ardından şakrak kahkahalar...

Arasıra elinde bira şişeleriyle yanımızdan geçen garsonun da çehresi değişmiş. O da kendini genç çiftlerin neşesine kaptırmış gibi görünüyor, yüzü gülüyor. Güler ya! Biraz sonra bira şişelerinin mahmurlaştıracağı gözlere hesab puslasında kimbilir kaç haneli rakamlar yutturacak! Genç bayanların yanında delikanlılar böyle şeye aldırış ederler mi?

Vakit haylice ilerlemişti. Biraz gezinmek üzere kalktım. El yıkama yerine girilen kapının yanında iki gölge gözüme ilişti. Yaklaşınca farkettim, Genç bayanların genç arkadaşları. Başbaşa vermiş konuşuyorlar. Duvarın köşesini siper alıp kulak misafiri oldum:

— Nasıl da yakaladık ikisini birden! Pek toy şeyler. İlk defa biraz nazlandılar amma nihayet kandırdık, buraya getirdik ya.

— Şimdi bu lâkırdıları bırak da asıl meseleyi konuşalım. Bu gece iyi eğlendik amma hesabın ne kadar kabardığının farkında mısın?

— Onun ehemmiyeti yok, canım. Şimdi hesabı sen gör, birkaç gün sonra ben sana borcumu öderim.

— Ne söylüyorsun yahu? Benim cebimde 125 kuruştan başka metelik yok. Bu da ancak iki kişinin otobüs parasına yetişir.

— Yapma be kardeşim! Namussuzum ki bende de bir tek gümüş lira var.

— Eey, ne olacak ya? On iki şişe biranın hesabını nasıl göreceğiz? Kebaplar, salatalar da var.

— Vallahi bilmem ki. Sıvışmak da kabil değil.

— Yalnız olsak neyse amma, kızları ne yaparız? Onları burada bırakıp tüyebilir miyiz?

— Peki, ne yapalım? Sırtımızdaki ceketleri çıkarıp garsona bırakacak değiliz ya. Hele sen kızları biraz oyala...

Boğazıma gıcık geldi, öksürük sesini duyunca uzaklaştılar.

Kendi kendime: "İşte, dedim, bu iki delikanlı da sıkıntıya düşmüşler. Allah yardım eylesin." Bu cemiyete!.

Cemal REFİK

ACAİP Şeyler!

Sırbistanda hırsızın biri kendine acayib bir gelir yolu bulmuş. Büyük hastahanelerde, kendisine doktor süsü vererek hastaları muayene ederken kol saatlerini aşırıyormuş, hâlâ yakalanmamış. Şimdiye kadar çaldığı saatlerin sayısı iki yüz on yediyi bulmuş.

●

New-York yakınlarında Camelde çıkan bir gazetede her sabah şu ilân okunuyor:

"Bir hastanız var mı? Yahut hasta yatan birini tanıyor musunuz? Eğer böyle birisi varsa odasında çiçek görürse memnun olur mu? Bana hiç tereddüt etmeden adresi verirseniz, buradan, 5 milden fazla uzak olmamak şartiyle; minnettar olurum. Harry Maynard. Telefon. 500."

Halen 79 yaşında bulunan Harry Maynard'ın sekiz sene evvel ölen karısı, çiçekleri çok severmiş, büyük bir bahçe yetiştirmiş.

Şimdi yalnız kalan ve paraya ihtiyacı olmıyan adam karısı için bir nevi hayrat yapmış.

— Bahçemde zevkle çalışıyorum. Bu zevkten başkalarının da faydalanması bana yalnızlığımı unutturuyor. diyormuş

●

Manielle'de Sarte mezarlığında, üç mezar kazıcısı, bir mezar kazarken: (tabutun aşağı ne türlü indirilmesi daha doğru olur?) diye kavgaya tutuşmuşlar; kavga alevlenmiş, birbirlerini yaralamışlar, hepsi birden çukura düşmüşler. Görenler gelip çıkarmış, fakat bir hafta içinde yaralarının ağırlığından üçü de ölmüş.

●

Seksen iki sene evvel, John Galotti, şimal memleketlerinden birinde askere yazılmak ister. Muayene neticesi kabul etmezler. Doktor: (Tehlikeli bir kalb hastalığınız var, pek yakında ölebilirsiniz.) der.

John Galotti 99 yaşında bir tren kazasında geçenlerde ölmüştür.

...P Şeyler!

...ırsızın biri kendi-
...gelir yolu bulmuş.
...nelerde, kendisine
...erek hastaları mu-
...kol saatlerini aşı-
...rakalanmamış. Şim
...ığı saatlerin sayısı
...yi bulmuş.

●

...kınlarında Camel-
...etede her sabah şu

... var mı? Yahut
...ini tanıyor masu-
...e birisi varsa oda-
...irse memnun olur
...tereddüt etmeden
..., buradan, 5 mil-
...olmamak şartiyle;
...m. Harry May-
...00."

...nda bulunan Har-
...ekiz sene evvel ö-
...leri çok severmiş,
...e yetiştirmiş.

...kalan ve paraya ih
...dam karısı için bir
...mış.

...evkle çalışıyorum.
...alarının da fayda-
...lnızlığımı unuttu-

●

...arte mezarlığında,
..., bir mezar kazar-
...sağı ne türlü isdi-
...oğru olur?) diye
...uşlar; kavga alev-
...rini yaralamışlar,
...ukura düşmüşler.
...ıkarmış, fakat bir
...alarının ağırlığın-
...üş.

●

...e evvel, John Ga-
...nleketlerinden bi-
...zılmak ister. Mua-
...bul etmezler. Dok-
...bir kalb hastalığı-
...ında ölebilirsiniz.)

... 99 yaşında bir
...geçenlerde ölmüş.

...miyeti yok, canım.
...n gör, birkaç gün
...borcumu öderim.
...rsun yahu? Benim
...uştan başka mete-
... ancak iki kişinin
... yetişir.
...e kardeşim! Na-
...nde de bir tek gü-

...cak ya? On iki şi-
...ını nasıl görece-
...salatalar da var.
...mem ki. Sıvışmak

...sak neyse amma,
...ız? Onları burada
...r miyiz?
...palım? Sırtımızda
...rıp garsona bıraka
...Hele sen kızları bir

...k geldi, öksürük se
...aklaştılar.
...ne: "İşte, dedim,
... da sıkıntıya düş-
...ardım eylesin." Bu

Cemal REFİK

KİRPİNİN dedikleri

Günün Adamı Değiller!

Şeker fiatlarına zam faciası - başka facialar, meselâ Refah vapuru ve saire dramları gibi - çabuk kapanıp az günde unutulacağa benzemiyor. Gazeteler hâlâ tenkide devam ediyorlar. Diğer taraftan da Meclise, hem de C.H.P. li mebuslar tarafından sual takrirleri verilmeğe başlandı.

Zaten gazete yazıları da, takrirler de ilk günlerin feryadı kabilinden sadece "ah", "vah" dan ibaret değildir; özlüdür. Makaleler şimdi iktisat muharrirlerinin kaleminden çıkıyor. Hepsi de hükûmetin kararını hatalı ve mânasız bulmakta müttefik.

Mebuslar ise takrirlerinde kılı kırk yarıyorlar, kabineden pek ciddi ve cevaplandırılması gerçekten zor, hattâ imkânsız şeyler soruyorlar. Başbakan yol uğrağı ne söylerse söylesin; "Bugüne kadar ne yaptıysak millete faydalı olacağına kani olarak yapmışızdır" gibi basma kalıp, incir çekirdeği doldurmaz ve çocukları bile kandırmaz lâkırdılar etsin, şeker fiatlarına zam davası bu sefer - geçenkiler gibi - sorgusuz sualsiz, neticesiz kalmıyacaktır.

Ne acaip iştir ki genç ve modern tahsilli elemanları da ihtiva eden Saka kabinesi bu meselede tek parti zamanındaki tek nizama bağlı ve daima ısıtılıp ısıtılıp ortaya konan mahdut adamlardan müteşekkil kabinelerden başka türlü hareket etmedi.

Eskiler böyle kararları çarçabuk, gözü kapalı, sağı solu kollamadan alırlardı ama bir şeye, bir çok şeylere güvenirlerdi. Derlerdi ki:

— Fazla ileri varan gazeteyi kapatırız. Fazla söyleyeni örfî idare bölgesi dışına yollar yahut polis selâhiyetleri kanunundan faydalanarak deliğe tıkarız. Bir taraftan da harici tehlikeleri öne sürer, kendi muharrirlerimize o gibi tenkitlerin vatan selâmetine indirilen birer darbe olduğunu yazdırtırız. Hülâsa kimseye çıt bile ettirmeyiz!

Artık bu tedbirlere başvurulamaz. Güvenilen dağlara kar yağmıştır ve düdüğünü öttürmek adamakıllı güçleşmiştir.

Saka kabinesindekiler nasıl birer hükûmet recülü imişler ki tek parti zamanındaki kolaylıkla ve hesapsızlıkla hem ortada harb hali de yokken şeker fiatlarını arttırıp Başbakanın hiç de ikna kabiliyeti olmıyan bir nutkuyla bu işin uhdesinden gelebileceklerini, efkârı yatıştıracaklarını ummuşlar!

Çoktandır değişen vaziyeti, taraftarlariyle muhaliflerinin kazandıkları hareket ve kelâm hürriyetini o derece bilmeyen, bilmediğini fiil ve kavliyle ispat eden bu zevat herhalde günün adamı değildirler.

KİRPİ

YİNE İMRALI

(Hürriyet) in bildirdiğine göre Adalet Bakanı Bursaya giderken mutad yolcu vapurunu İmralıya sevketmiş, o yüzden de vapur Mudanyaya geç varmış.

İmralı Cezaevinden biz de pek memnunuz; gerçekten nümune bir müessesedir. Lâkin Adalet Bakanlarımızdaki İmralıyı ziyaret merakını da fala bulmaktan kendimizi alamıyoruz. Yeni Bakanın bu ikinci, belki de üçüncü ziyaretidir. Ada mihmanları, Bakan ziyareti kabulünden iş göremiyecek hale gelecekler.

Neredeyse orada bir Bakanlık köşkü de kurmak istiyeceğiz galiba.

BU HAFTA
Görebileceğiniz en güzel film
İPEK
Sinemasında
SİNGAPUR CASUSU
(Türkçe sözlü)
GELECEK HAFTA
CANAVAR TOHUMU
(Türkçe sözlü)

— Şeker yine kara borsacıların eline geçmiş...
— Eh, bu zamanda her işten ağzı tatlı olarak çıkan bir onlar var zaten!..

Can Kurban

Almanyadan henüz dönen bir tüccar diyor ki: "Bu memleketin kalkınması okadar süratli oluyor ki insanın âdeta başı dönüyor. Tüccar ve esnafı faaliyette âzami derecede. İşçi mükemmel randımanla çalışıyor."

Yalnız Almanyada mı? Siyasi buhranlar içinde çırpınan Fransada sınai istihsal harpten önceki rakamı buldu. İtalya kendini çoktan topladı. Norveç bile kalkındı. Nedir bu muvaffakiyetlerin sırrı, hikmeti?

Ve nedir acaba harbe girmedikleri, istilâ görmedikleri halde bazı memleketlerin harp zamanındakinden kötü duruma düşmelerindeki sebep ve illet?

Almanyada kalkınmanın süratinden insanın başı dönüyormuş. Böyle baş dönmesine can kurban!

Gölgenin marifeti

"Obeaypos" dan

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30—XIII

— 7 —

Sabri o geceyi derin düşünceler içinde geçiriyor. Fabrikadan dönüşte Firdesi uykuda bulduğu için onunla da konuşamıyor, şiddetli bir nefis mücadelesi uykusunu tedirgin ediyor. İsmailin teklifi çok parlak. Beraber iş yapıp her seferinde yüzlerce lira kazanmak ne âlâ şey! Hem karısının bütün arzularını yerine getirir, hem kendisi geceli gündüzlü çalışıp yıpranmaktan kurtulur. Fakat... İsmailin mazisini göz önüne getirince ürperiyor.

Ertesi sabah Firdes kocasının halindeki değişikliği farkederek soruyor:

— Ne oldun, Sabri? Bugün sende bir durgunluk var. Rahatsız mısın yoksa?

— Hayır, akşamdanberi mühim birşey düşünüyorum. Gece gözüme uyku girmedi.

— Ne düşünüyorsun, söylesene!

Sabri vaziyeti anlatıyor. Firdes sevinç içinde kocasının boynuna atılıyor.

— İsmail ağabeyi sana Allah gönderdi desene, Sabri.

Nihayet biz de bu sıkıntılardan kurtulacağız, Mebrureler gibi yaşıyacağız demek.

— İşin dışarıdan görünüşü öyle ama iç yüzü pek iyiye benzemiyor. İsmail hapishanelere girip çkımış bir adam. Onunla beraber işe girmeğe cesaret edemiyorum.

— Amma yaptın ha! İsmailin hapishanesinden sana ne?

— Bana ne olur mu? Kara borsacılıktan falan bahsediyor herif. Gece çalışacakmışız. Sağlam bir iş olsaydı herhalde gündüz yapılırdı. Ne olduğunu bilmediğim işlere karışmak istemiyorum.

— Öyle söyleme şeker kocacığım. İş adamının gecesi gündüzü olur mu? Sen şimdi geceleri çalışmıyor musun? Bir sürü para kazanup zengin olanlara baksana. Onlarda senin gibi düşünselerdi bize dönerlerdi. Hadi, kendini üzme. Ben bu işin rüyasını da gördüm. Dün gece rüyamda ikimiz de yeni ayakkapları giyinmiştik.

— Rüyada ayakkabı giymeyi iyi saymazlar, Firdes. Ayakkabı sıkıntıya alâmettir.

Firdesin ateşli dudakları Sabrinin yanaklarında dolaşıyor:

— Hadi hadi, şakayı bırak Sabriciğim. Sen cesaretli, mert bir erkeksin, öyle lâflara metelik vermezsin. Her zaman bana; "Senin rahatın için elimden gelen herşeyi yapacağım" demiyor musun?

— Öyle ama bu seferki iş elimden gelmiyecek sanıyorum.

— Benimle alay etme, Sabri! Sevgi insana kuvvet verir. Karısını seven erkeğin elinden gelmiyecek iş yoktur. Biliyorum, Sen de bu lâkırdıları şakacıktan söylüyorsun. Sen gelinceye kadar yatmıyacağım, bekliyeceğim.

Sabri o akşam tütün deposundan çıktıktan sonra fabrikaya uğrayor, rahatsız olduğunu, çalışamıyacağını söyliyerek izin alıyor. Kahvede İsmail ile buluşuyorlar.

— Aferin, Sabri. İşte böyle cesaretli olmalı insan. Sen mert bir adamsın, Üstelik evlisin de. Erkek dediğin, evinin rahatı için çalışmaktan geri durmaz. Ve lâkin, çalıştığına göre de kazanmalıdır.

Sabri hâlâ nefis mücadelesi içinde ürperiyor:

İsmail Ağabey.

— Bırak bu masalları, Sabri. Ben seni bilmez miyim? Senin yüreğinde arslan yatar. Çekinecek ne var ki? Tehlikeli işe sokarmıyım seni? Gönlünü ferah tut, biraz daha oturalım sonra işimizin başına gideriz.

Ce. Re.

(Devamı var)

Kadın — Eyvahlar olsun! Eldivenlerimi unutmuşum!

"Amerikan karikatürü"

ŞAHİT

Sokağın ortasında karı koca kavgaya tutuşurlar. Halk birikir, kavga alevlenir, döğüşe kadar gider. Birikenler arasında bir de onları tanıyan çıkar, teskine uğraşır, fakat nafile. Nihayet polis gelir karakola götürür. Tanıyan adam da şahit olarak beraber gider. Komiser şahide sorar:

— Kavganın başlangıcını gördünüz mü?

— Evet, iki sene kadar oluyor.

— Ne iki sene mi?

— Evet evlendikleri zaman şahitlik ettim!

Küçüklerde büyüklük taslama merakı

Erkek — Bahriyeli elbisesi kadınlar üzerinde daima tesir yapar!

Kız — Bak, işte benim hoşlandığım erkek tipi budur!

GÖZÜME İLİŞENLER

BOY ÖLÇÜSÜ!

Başbakan B. Hasan Saka, şeker zammının meşruiyetini, hükûmetinin masumiyetini belirten veciz beyannamesini neşrettikten sonra, büyük zorlukları yenmiş, en ağır idare yükünün altından muvaffakiyetle kalkmış bir devlet adamına yaraşır gönül huzuru içinde seyahate çıktı. Ayak bastığı yurd bölgelerinin ihtiram kıtalariyle, bando muzikalariyle karşılanan B. Saka, oralarda da icazkâr beyanlariyle, irşatkâr nutuklariyle halkı tenvirden geri durmuyor!

C.H.P. nin B. H. Sakası, Samsun Halk Partisi binasındaki konuşmasında 1950 seçimlerinden bahsederken şöyle demiş:

— "Ortaya atılan iddiaların millet ruhunun ifadesi olup olmadığını genel seçimlerin sonunda anlıyacağız ve parti olarak boyumuzun ölçüsünü o zaman alacağız."

Tevekkeli değil, işlerimizin ölçüye teraziye, ipe sapa gelir tarafı kalmadı! Daha kendi boyunun ölçüsünü bilmiyen bir parti hükûmetinden ölçülü iş beklenebilir mi?

Her ne kadar kendileri arzu ediyorlarsa da; "İnşallah 1950 genel seçiminde boyunuzun da eninizin de ölçüsünü alırsınız" demeğe benim dilim varmıyor doğrusu. Ölçüsünü alanlar çekilir de başımıza yine ölçüsüzler gelirse ne yapacağız? Bu milletin ömrü şuna buna boy ölçüsü vermekle mi geçecek?!..

Bay Başbakan yine Samsun sohbetinde demiş ki:

— "Parti hükûmeti olarak vazifelerimizi yapmak arzusuyla çalışıyoruz; Allah utandırmasın. Başarırsak millete bunun canlı delillerini de göstermiş olacağız."

Duanıza amin ama, ya başaramazsanız?..

Şimdiye kadar yaptıklarınızı birer başarı sanıyorsanız siz aldanıyorsunuz; yok, başarmasını öğreninceye kadar yeni yeni tecrübeler yapmağa hazırlanıyorsanız, bizde buna takat kalmadı, baylar!

Cemre

Ricalimizin Büyük Sözleri

★ "Herkes bahçesine bir kavak dikip onu keserek yaksa mahrukat sıkıntısı çekmez!"

Hasan Saka

(Merzifon nutkundan)

★ **"Ne yapalım ki fındık talihsiz bir mahsuldür. Harb yıllarında fındığın bir kilosuyla bir kilo mısır alınamamıştır. Bu sene hem mahsul az, hem fiat düşüktür.**

Hasan Saka

(Ordu nutkundan)

Dağbaşı Karnavalları

Şurada, burada, bilmem ne ilinde, ilçesinde derken maskeli haydutlar artık Dudulluya yani burnumuzun dibine kadar geldiler. Dudullu nedir? Azıcık yürüdün mü Üsküdar - Kısıklı tramvayının ucu?

Bir aralık istibdat devrinde de, Alemdağı civarı yol kesenlerden geçilemez hale gelmişti. Fakat sonradan gayrete getirilen zaptiye teşkilâtı hepsini yola getirmiş, hattâ Alemdağının bir kaç köyü sayfiyelik olmuş, herkes dağlarda, ormanlarda çoluğuyle çocuğuyle sere serbest gezip tozmağa başlamıştı.

Bu sefer de elbette Kocaeli canavarı gibi hepsinin hakkından gelinecektir. Nitekim maskeli haydut taslakları da yakalandılar. Hatırladığımıza göre eski yol kesenler maskeli değildiler. Şimdikiler, zahir köylere kadar giden veya köyleri bile ayağına getiren filmler sayesinde daima maskeli!

Maskeli balolar ve maskeli karnaval eğlenceleri memleketten kalktı ama bir başka türlüsü, ırak çorak derken şehir hudutlarına kadar taammüm etti. Bu dağ başı karnavallarına son verelim.

SEN - BEN

Ağızdaki her çeşid kokuyu giderir ve güzel bir koku bırakır. Sıhhatini ve başkasını rahatsız etmemeği düşünen herkesin kullanacağı müstahzar. 15 komprimelik orijinal ambalâjlarda satılır. 25 kuruş

Deposu: Cağaloğlu Halkevi karşısı No. 58

Anlaşıldı Vehbinin Kerrakesi!

(Her Gün) refikimizin haber verdiğine göre Ticaret Bakanlığı – gazetenin tabiriyle – yine bir hovardalık yapmış: Buz dolabı ithali için 35 bin dolarlık döviz vermiş.

Buz dolabı lüks eşyadan değildir amma o dolabı imal eden ve ahalisine ucuza satan memleketler için. Bize, şu para darlığında lükstür. Zira buz dolaplarını halk alamıyacak, bunu ancak zenginler kullanabilecektir. O itibarla lüks nev'ine giriyor.

Anlaşılan lüks eşyanın ithali yasağı çıkmadan önce, sonra belki sokamayız diye şu sırada ne dövizler harcanacak, yâni yasaktan evvel birkaç yıllık lüks eşya çoktan ısmarlanmış olacak!

Anlaşıldı Vehbinin kerrakesi!.

Koca — (Dolaptaki adama) Ben sizin elbiselerinizi böyle alt üst etsem hoşunuza gider mi?

"Frolic" den

NE OLURDU?

Halk arasında ve piyasada birkaç gündenberi nisbî bir memnuniyet vardı: Gümrüklerde tenzilât yapılacak. Herkes, bu tenzilâtın hayatı biraz ucuzlatacağını umuyor, şekere yapılan zamma karşı bununla avunuyordu...

Heyhat! Meğer doğru değilmiş. Hükûmet halkın yalancıktan bile olsa sevinmesine kızıyormuş gibi bir aceleyle bu haberi tekzib ediyor.

Ne olurdu? Hiç olmazsa birkaç gün daha sabredilseydi de ucuzluk rüyasını görmeğe devam edeydik!

HEP AKSİ OLUYOR

Vilâyet hayretler içinde kalmış. Zira ellerindeki şeker mevcudunu ancak 27 tüccar ve esnaf bildirmiş. Öbürleri "şekerimiz yok" demişler.

Zira ellerinde şeker bulunanlar, fırsattan bilistifade malları saklıyarak şimdi satışa yüksek fiyatla çıkarmışlar. Bu yüzden de yine birçok açıkgöz mühim miktarda kazanç elde etmiş oluyor.

Böyle mi yapılır zam? Önceden tedbir almak mümkün değil miydi? Hatırladığımıza göre eski şeker zamları daha iyi idare edilmişti. Bunlardan ders alarak ve eksikleri tamamlayarak son zam işini eskisinden daha az kusurlu yapmamız lâzımgelirdi. Aksi oldu.

Hep aksi ve daha fenası oluyor nedense!

Yamyam ikramı

— Sevgilim, biraz da beyaz insan etinden alır mısın?

"Ecnebi karikatürü"

Daha İyi Olmaz mıydı?

Millî Savunma Bakanı Hüsnü Çakır, 28 Eylûl sabahı İstanbula gelmiştir. Bir parçacık sür'at ve gayret gösterebilseydi 27 Eylûl sabahı pekâlâ teşrif edebilirdi.

Ve bu suretle de (Donanma Bayramı) na tam gününde katılır, bayramda hükûmeti temsil etmek şerefini kazanırdı. Böyle yapsaydı daha iyi olmaz mıydı?

KISA HİKÂYE

Görünmez Kaza

Kadıköy iskelesinde akşam üstü ahali vapurdan çıkarken münasebetsizin biri bir Rus madamını, galiba can alacak bir tarafından sıkmış. Kimbilir ne kadar kuvvetli ve açgözlüce sıkmış ki, Madam can acısiyle, hızla geriye dönmüş ve karşısına tesaduf eden zatın suratına şiddetli bir tokat yapıştırmış. Halbuki tokatı yiyen zavallının hiçbir şeyden haberi olmadığı için afallamış, bağırmış, çağırmış ve iş nihayet karakola düşmüş... İşte görünmez kaza buna derler. El Madamı sıkıştırsın, siz tokatı yiyin!. Hayatta buna benzer daha ne garib vakalar, kazalar vardır. Meselâ böyle çirkin olmamakla beraber buna benzer bir kaza, bir tarihte benim de başıma gelmitşi.

Harbi Umumî esnasında bir sonbahar sabahı iki arkadaş, şimendiferle Kemerburgaza gittik. Maksadımız biraz gezip hava almaktı. Burgazda öğle yemeğini yedik ve kocayemiş ormanına doğru yollandık. Yarım saat kadar ince bir keçi yolundan yürüdükten sonra birdenbire ormanın ortasında çıplak bir tepeye geldik. Buradan tâ Büyükdere sırtları, Cendere vâdileri, Petnehor mer'aları ayaklarımızın altında gibi görünüyordu. Şurada dedik, beş on dakika oturup tabıatın şu güzelliğini seyredelim! Oturduk, sigaraları yaktık, başladık, ah, bu arazi bizim olsa da şuraya bir köşk veya çiftlik yaptırsak, gürültüden patırdıdan uzak bir dağ hayatı yaşasak filân gibi tatlı, fakat ham hülyalar geçmeğe...

— Huy! Durun orada, kıpırdamayın!..

Diye keskin, acı bir nâra koptu. Baktık ki eli sopalı, beli kuşaklı, omuzunda tüfenk, biri bize doğru bayırı tırmanıyor. Eyvah, dedik eşkiya olmalı, kaçalım! Ve telâşla kaçmağa başladık. Bir silâh patladı ve nâra tekerrür etti:

— Kaçmayın ,yakarım!

Bittabi durduk, korkudan titremeğe başladık. Beş dakika sonra çalılığın arasından herif çıktı ve gayet sert, korkunç bir tavırla sordu:

— Ne arıyorsunuz burada?

— Geziyoruz!

— Burası gezme yeri mi? Size kaç defa tenbih etmişim, beylik ormana girmeyin diye... Ya bir yangın yaparsanız! Nerede küfeleriniz?

— Ne küfesi?

— Kocayemiş küfesi... Kuruttunuz mori koca ormanı... Her gün küfe, küfe yemiş taşırsınız, doymazsınız. Gelin benimle beraber!.

Beş, on adım aşağı doğru yürüdük. Bir de baktık ki bir ağacın dibinde ağız ağıza yemiş dolu iki küfe ve birkaç sepet duruyor, Arnavud eliyle işaret ederek:

— Haydi yüklenin bunları, beraber gideceğiz karakola!

— Aman hemşehrim sen çıldırdın mı?

— Haydi fazla laf istemez, yoksa şimdi öldürürm sizi!

Herif silâha davranınca biz nâçar küfelerin altına girdik. Çalılıklar arasından ıkına, ıkına yürümeğe başladık. Herifin hiç şakası yoktu, azacık duracak olsak bacaklarımıza dipçiği indiriyordu. Kan, ter içinde Azizpaşa istasyonuna geldik. Orada böyle beyaz iskarpinler, alângle elbiseler, yakalık, boyunbağı ve sırtımızda küfelerle bizi görenler etrafımıza doldular, hayretle bizi temaşaya başladılar. Bereket versin genç bir şimendifer zabiti geldi ve korucuya sordu:

— Kimdir bunlar?

— Bunları efendim, beylik ormandan kocayemiş toplarken yakaladım!

Biz sırtımızda küfeler, zabite meseleyi anlatınca, korucuya dedi ki:

— Bunlarda hiç küfe ile kocayemiş toplayacak kıyafet var mı?

— Ne bileyim ben, bunlar ormanda idi, küfeler de yanında!... Meğer biz tepede otururken alt yanımızda birkaç kıpti küfeleri doldurmakla meşgul imişler, herif, aşağıdan nârayı atınca korkup kaçmışlar, o da küfelerin sahibi bizi zannetmiş...

Zabitin müdahalesiyle kurtulduk amma tam bir hafta bel ağrısı çektikti!.

(1922) Osman CEMAL

Üzülmemek Kabil Değil...

Başbakan Orduda, Halkevinde bir konuşma yapmış. Mekteb derdine, hastahane olmayışına filân temas etmiş, demiş ki: "Öyle bir zaman içinde yaşıyoruz ki, bütün işler aynı zamanda, hep birden isteniyor. Her şey sıra ile..."

Hasan Saka, mes'uliyetini müdrik bir ağızla omuzlarındaki yükün ağırlığını bu sözlerle belirtmek istiyor. Haklıdır. Yalnız bir noktayı unutmuşa benziyor: 25 senedir bu memleketi, mensub olduğu parti idare etmiştir. Yurdun herhangi bir köşesinde mekteb ve hastahane yoksa, bundan kendi partisi mes'uldür. Orduya 25 sene içinde mekteb, hastahane yapmak kabil olamaz mıydı, hâlâ, sırası mı gelmedi?

Bu toplantıda bulunan milletvekili Hamdi Yalmanın şu sözleri, Halk Partisi mensublarını herhalde düşündürmüş olacaktır:

"Ünye halkı yarı vahşi bir halde yaşıyor."

Üzülmemek kabil değil!

— Felâket yahu! Moskova müzakereleri de neticesiz kalırsa ne olacak!

— Ne olacak canım... Bu sefer de başka bir şehirde müzakerelere başlanacak!

DOSTA TAVSİYE

— Ayakkabıların ne kadar zarif..

— Öyledir, hem ucuz da..

— Sahi mi söylüyorsun? Aman nereden aldın? Hem bana hem çocuklara lâzım. Malûm a, okullar da açıldı.

— Öyleyse hiç durma (Sümerbank Beykoz deri ve kundura Fabrikası) nın yaptığı binlerce çift ayakkabıdan hem kendin için, hem de çocukların için al. Sağlamlığına, zarifliğine, ucuzluğuna, hele rahatlığına şaşacaksın. Şimdiye kadar neden bu ayakkaplardan almadım diye üzülecekksin!

İlân Sahipleri Okusun

AYDEDE sayfalarına giren ilânlar günlerce okunur, zira AYDEDE nüshaları günlerce elde gezer ve kolleksiyonu yapılmak üzere evlerde itina ile saklanır; daima gözden geçirilir.

AYDEDE'de yer alan ilânların ömrü, su kelebekleri gibi bir günlük değildir. En aşağı üç gün sürer.

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5 Lira
»	Memleket dışı	12 »
1 Senelik	Memleket içi	14 »
»	Memleket dışı	21 »

SAYIN OKURLARIMIZA;

Gazetemizin cildlendiği zaman orta sayfalardaki yazıların okunamıyacağı endişesi, bize gönderilen bir çok mektubdan anlaşılmaktadır. Evvelce de yazdığımız gibi, idaremiz bu hususu daha evvelden düşünmüş, orta sayfalardaki yazıların okunmasını mümkün kılan bir cild şekli bulmuştur.

Muhterem okurlarımızın bize mektub yazmak külfetine katlanmamaları için bu ciheti bir defa daha belirtmeyi faydalı bulduk.

MUAMMER KARACA OPERETİ

Haber aldığımıza göre Muammer Karaca temsil heyeti bu kış yine Maksim salonunda çalışacaktır. Kıymetli sanatkârın etrafına geçen sene alkışladığımız şahsiyetlere ilâveten yeni ve değerli istidatlar da toplanmıştır. Şüphesiz ki İstanbul halkı temsillere bir an evvel başlanmasını bekliyor. Zira bu halk ara sıra da olsa, üç saat de devam etse hayatı pembe ve neşeli görmeğe, yeni bir kudret kazanmağa muhtaçtır.

Bulgaristandaki Türklerin idama mahkûm edilmeleri münasebetile

Muini zalimin dünyada erbab-ı denaettir.
Köpektir zevk alan seyyad-ı bi insafa hizmetten!

Bu da Bir Oyun

Otobüsün orta yerinde oturacak boş bir yer vardı. Durakta kapılar açılınca, öndekinden bir kadın, arkadaki kapıdan da bir erkek girdi, boş yere doğru koşmıya başladılar. Boş yerin önünde ikisi çarpıştılar fakat erkek daha atik davranarak oturdu. Kadın erkeğe fena fena baktı, otobüstekiler tatsız birşeyler söyliyeceğini sandılar, fakat kadın adamın sağ kolunu birden havaya kaldırarak:

— İşte size talihli galibi takdim ediyorum, dedi.

GÜZEL KADIN

Bir kadının güzel olması ve güzel olanın da güzelliklerini koruması yollarından bahseder

HANIMELİ'NİN YAZ ve DENİZ İlâvesidir.

72 Sayfa 50 Kuruştur.

İstanbul TAN Matbaası

Ultramin
DİŞ KREMİ
Dişleri çürümekten korur

Sahibi: F. KARAY

Yazı işlerini fiilen idare eden:

Z. Çalıkoğlu

İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul

Dizildiği yer:

Murat KERMAN Mürettiphanesi

Basıldığı yer: TAN Matbaası

AMPULU

Gözlerinizin dostudur.

Yapı ve Kredi Bankası

BEYOĞLU Şubesi

Önümüzdeki Pazartesi sabahından itibaren işe başlıyor.

Gişelerimiz daima saat 19. a kadar açık bulundurulacaktır.

★

ADRES:

İstiklâl Caddesi No. 306
YAPI KREDİ Han

(Eski Baker Mağazası)

Yapı ve Kredi Bankası

Türkiye Garanti Bankası

YILBAŞI

Büyük ikramiyesi

3000 - Lira

Ayrıca 3.000 liralık çeşitli para ikramiyeleri.

Bu kur'aya Bankamızda en az 50 lirası olan iştirak eder.

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.

★★★

Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.

★★★

2 Büyük Cilt - 1448 Sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu

Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası